

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן
מליובאוויטש

ויצא

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, ניו

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושתים לבריאה

שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' רחמים ב"ר יואב ע"ה

אנטיאן

נפטר בדמי ימיו - בליל שמע"צ ה'תשס"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

כתובתינו באינטרנט: <http://www.moshiach.net/blind>

בשיעור חומש דיום זה, לימוד שהוא גם נתינת כח ועידוד: ויבא יעקב שלם, ופירשו רז"ל ופירטו: בגופו בממונו בתורתו ובבניו, כולל (ע"פ דרז"ל) בנים אלה התלמידים, תלמידים אמתים, דומים לרבם, שגם הם שלמים בכל,

בכל פעם כשבא מהציאה דיצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב,

וכ"ז יורזו ויחיש קיום הבטחת יעקב, ש,הייתה נשמתו כלולה מכל הנשמות שבישראל כו", שזהו (בשיעור היום) ויקרא לו א-ל אלקי ישראל (כפירוש רבנו הזקן) — אבוא אל אדוני שעירה, בביאת משיח צדקנו ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והייתה להו"י המלוכה, כי יקויים היעוד: אתה תנחל בכל הגוים, לקרוא כולם בשם הו"י ולעבדו שכם אחד,

במהרה בימינו ממש.

בברכת חג הגאולה

שלם . . בגופו כו' בתורתו: להעיר מתורת הכעשים עה"פ כי תראה חסור גוי תעזוב עמו (היום יום ע' כג. כתר ש"ס — הוספות סי' טז, ושינ').
ופירשו רז"ל ופירטו: שבת לג, ב (הובא בפרשי עה"פ שם). ב"ר פע"ט, ה.
ובבניו: ב"ר שם.
בנים אלה התלמידים: ספרי עה"פ ושננתם לבניך (ואתחננו ו) ו) ובפרשי שם. הובא בהל' ת"ת לאדה"ז (פ"א, ס"ח) עיי"ש.
יצא . . ערב: תהלים קד, כג. שפשוטו בכל יום בחשבון הנפש דקשהמ"ט.
יעקב . . רבנו הזקן: אגה"ק סי'. — ולהעיר מאור"ת להה"מ בתחלתו ד"ה במדרש בראשית.
אבוא . . שעירה: וישלח לג, יד.
ועלו . . המלוכה: עובדי א, כא. וראה ירוש' ע"ז פ"ב ה"א. ב"ר פע"ח, יד. פרשי עה"פ וישלח שם.
אתה . . הגוים: תהלים פב, ת.
לקרוא . . אחד: צפני ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

ויצא

א. בריש פרשתנו, בתחילת סיפור הליכת יעקב לחרן, נאמר „ויצא יעקב מבאר שבע גו'". ובביאור הלשון ויצא (ולא וילך — כבס"פ לפני זה (פעמיים)) פירש רש"י „(לא ה' צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה ולמה הזכיר יציאתו אלא) מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה, וכן ותצא מן המקום האמור בנעמי ורות".

ומקורו של פירוש זה הוא בבראשית רבה עה"פ, וז"ל: „בזמן שהצדיק בעיר הוא זיוה הוא הדרה יצא משם פנה זיוה פנה הדרה, ודכוותה ותצא מן המקום אשר היתה שמה וגו', ותצא וכי לא יצא מן המקום אלא היא . . כשהצדיק בעיר הוא זיוה הוא הדרה יצא משם פנה זיוה פנה הדרה, ניחא דתמן לא היתה שם אלא אותה הצדקת בלבד אלא הכא דהוי יצחק ורבקה, רבי עזרי' בשם רבי סימון אמר לא דומה זכותו של צדיק אחד לזכותו של שני צדיקים".

וצ"ע, למה לא נחית רש"י לשאול ולתרוץ הא דאיתא במדרש על זה, ש-אע"פ שאין הנידון דומה לראי', שכאן נשארו יצחק ורבקה במקום שיצא יעקב ממנו, משא"כ גבי נעמי שלא נשאר שם אף צדיק אחד — שאינה דומה זכות ג' צדיקים

כ"י בפשוטו של מקרא מפורש רק

(5) ב"ר שם ה בסופו.

(6) תולדות כה, ז.

(7) ראה נור הקודש (השלם שם, ז סד"ה והלא כמה) מפ"י „אב"א" (ר' אברהם ב"ר אשר. נדפס בסי' „אור השכל" על בראשית רבה — וויניציאה, שכ"ח). מלאכת הקודש על פרש"י כאן בסופו.

(8) נוסף על מ"ש במפרשים (ראה פ"י אב"א ופי' מהר"ו לב"ר שם) שגם לדיעה זו, עיקר יציאתו (שעשתה רושם) היתה במקום שדר בה בקביעות עם אבותיו, דהיינו בחברו, ולא בבאר שבע שלא הלך שם רק לשעה (וראה מפרשים שצוינו לקמן הערה 10). וראה חזקוני כאן „באר שבע מקום קרוב לחב-

(1) ריש פרשתנו.

(2) רות א, ז.

(3) פס"ה, ו.

(4) צע"ק שבמדרש כאן אומר: אחד . . שני צדיקים.

וצ"ע למה כאן בפ"י עה"ת הוצרך רש"י לכפול, בזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה כו", ולא כתב בקיצור (כפפי לרות) שע"י יציאת צדיק מן המקום פנה זיוה כו".

ונראה לבאר שיש שינוי תוכני בין פירוש רש"י בפרשתנו לפירושו ברות, דהכא (בפרשתנו) שרש"י מקדים, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה" (ואח"כ ממשיך, "יצא משם פנה הודה כו") משמעו שהחידוש הוא בה-חיוב, שהצדיק הוא כל הודה וזיוה וה-דרה של העיר (ובדרך ממילא שע"י יציאתו משם, "פנה הודה וכו"); משא"כ ברות ששם כתב רק השלילה, שע"י "יציאת צדיק . . פנה זיוה פנה הדרה", הרי לא מודגש שהיות הצדיק בעיר פועלת שינוי יסודי בעיר עד שזוהו ההוד וכו' של העיר, ורק שהיציאה גורמת חסרון בעיר.

ומטעם זה כתב שם רש"י, "ניכרת ועושה רושם", משא"כ בפרשתנו כתב רק "עושה רושם" – כי שם אין ההדגשה שהצדיק הוא זיוה והדרה של העיר אלא שיציאתו רק ניכרת ועושה רושם, משא"כ בפרשתנו כוונתו להדגיש שזה שהצדיק נמצא בעיר הוא ההוד של המקום וכו'. ולפי זה י"ל שכוונתו בלשון "עושה רושם" היא שזוהו יותר מ"ניכרת", אלא שנשתנו לגמרי פני העיר (משא"כ הלשון "עושה רושם" ברש"י רות שם, שבא בהמשך להלשון, "ניכרת", היא (ע"ד הנ"ל ס"ב) רק למעט מתוקף הדבר).

ודורש ביאור – מהו טעם השינוי בין פירושו כאן לפירושו ברות.

(1) והרי גם ברות רבה שם (פ"ב, יב [ז]) איתא מאמר ר' עזרי' המובא בב"ר כאן: גדול שבעיר הוא זיוה כו' וכן אתה מוצא ביעקב אבינו כו'.

ש"ויעל [יצחק] משם באר שבע"י ולא נזכר שיצחק הלך מבאר שבע לחברון[ים].

ב. לכאורה י"ל שלפי פירוש רש"י אין מקום לשאלה זו, שהרי רש"י מוסיף על לשון המדרש בתחילת פירושו, וכותב, "מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם", דיש לפרש כוונתו בזה, שהגם שבדרך כלל יציאת הצדיק מן העיר גורמת לסילוק ההוד והזיו וההדר של העיר (שאינן זה ענין של עשיית "רושם" בלבד), מ"מ, בנדו"ד, ביציאת יעקב מבאר שבע, עשתה יציאה זו (רק) רושם, כיון שהיו שם יצחק ורביקה.

אבל לא גלאטיק (חלק) לבאר כן כוונת רש"י, שהרי כותב, "מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם (וממשיך בחדא מחתא) שבזמן שהצדיק בעיר כו", ולפי הנ"ל ה' יותר מתאים לומר "מגיד שיציאת יעקב עשה רושם", ואח"כ להמ-שיך בלשון סתמי (בנוגע לצדיקים בכלל) "שבזמן שהצדיק בעיר כו".

ומשמע, שגם מ"ש רש"י "שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם" לא נאמר רק ביעקב אלא הוא גם כשלא נשאר בעיר צדיק אחר (כבנעמי) [והטעם ש-כותב הלשון "עושה רושם" – יש לבאר, כי הודה זיוה והדרה הם רק ענין של "רושם" לגבי עצם מציאות העיר].

ג. והנה תוכן פירוש זה הביא רש"י גם בפירושו לרות שם, וז"ל, "מגיד ש-יציאת צדיק מן המקום ניכרת ועושה רושם פנה זיוה פנה הדרה פנה שבחה של עיר וכן יוצא יעקב מבאר שבע".

רון ה"י. ולהעיר מהלשון במדרש הגדול כאן, כ"ז שהצדיק במדינה".

(9) תולדות כו, כג.

(10) ראה בכל הנ"ל מלאכת הקודש ובאר בשדה על פרש"י כאן.

יו"ד כסלו

ב"ה, יום הרביעי, פ' ויבא יעקב שלם עשירי בכסלו, ה'תשד"מ.
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב.

ובעמדנו ביום זכאי, העשירי י"ה קודש, יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי, אשר בתר רישא גופא אזיל, גאולת כאו"א הלומד תורתו והולך, בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו,

— וידוע אופן תורתו וסגנונה — הסברה בהרחבה, "רחובות הנהר", נהר יוצא מעדן —

בתוך כל אחב"י, קהלת יעקב — יורשי, תורה צוה לנו משה — הנגלה והפנימית גם יחד, תורה אחת,

יה"ר אשר אף שיעקב הלך לדרכו — לקיים תפקידו לשמש את קונו ע"י לימוד התורה וקיום מצותי בעוה"ז הגשמי וגם החומרי — יקיים כאו"א — הנלמד

יום הרביעי: בו נחלו המאורות (בראשית א, י"ד). — ראה שיחת יס"כ כסלו, תרצ"ג. לקריד כרך א' מב, א).

ויבא יעקב שלם: וישלח לג, יח.
עשירי בכסלו . . יום גאולת . . האמצעי: ראשי פרקים — ראה התמים ח' ב'. מבוא לכד קודש.
העשירי י"ה קודש: בחוקותיו כו, לב. מכל מקום (כבורות נח, ב). וראה זח"ב רע"א, א. בחי ר"פ תרומה.
בחר . . אזיל: עירובין מא, א.
בדרך . . מדרכיו: אגה"ק סכ"ז.
וידוע . . בהרחבה: ראה סה"ש תשי"ז ע' 60. התמים ח"ב ע' 172. לקוטי לרי"צ-אגרות ע' שלג ואילך.
רחובות . . עדן: ראה זח"א נט, ב. נתבאר בביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי (ה, ב ואילך). סידור (פג, א).
אוה"ת להציץ בראשית (נו, ב ואילך. ושינ). וראה מאו"א אות נ' ס"ז.
קהלת . . משה: ברכה לג, ד.
יעקב הלך לדרכו: ויצא לב, ב. וראה המשך וככה, תרל"ז רפצ"י. המשך תער"ב פרי"י ועוד. לקו"ש חט"ז

ע' 259. שם ח"ב ע' 367 ואילך.
לשמש את קונו: קידושין בסופה.
הנלמד . . דיומ זה: עפ"י תורה הידועה דרבנו הזקן, מ"דארץ לעבן מיט דער צייט" (סה"ש תשי"ז ע' 30).

האָט מען שוין אויך „לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“:

איצטער דאָרף נאָר זיין, כאמור, אַז מ'זאָל אויפּעפּענען דעם „לב לדעת“ און אויפּעפּענען די „עינים לראות“ און אויפּעפּענען דעם „אזנים לשמוע“, און עד"ז – אויסנוצן אַלע רמ"ח אברים און שס"ה גידים הגשמיים – נוסף אויף לימוד התורה וקיום המצוות בכלל (רמ"ח מ"ע כנגד רמ"ח אברים ושס"ה מל"ת כנגד שס"ה גידים) – אויף לימוד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות וקיום הוראות רבותינו נשיאינו, כולל – לערנען וועגן עניני גאולה, אין אן אופן אַז דאָס זאָל אויפּעפּענען דעם לב ועינים ואזנים – מ'זאָל פאַרשטיין, זען און הערן בפשטות ממש אין גשמיות העולם – די גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, און לערנען תורתו של משיח (פנימיות התורה) באופן של ראי', וואָס דאָס אַלץ איז שוין דאָ מן המוכן, מ'דאָרף נאָר אויפּעפּענען די אויגן וועט מען עס זען!

... אויך דעם מנהג ישראל וואָס איז הולך גמטפּשט בזמננו זה – צו לערנען עניני גאולה ועניני משיח, בכדי זיך און אנדערע נאָכמער צוגרייטן צו דעם גילוי פון דער גאולה האמיתית והשלימה, כנ"ל.

(משיחות ש"פ ויצא, ט' כסלו תשנ"ב)

(6) תבוא כט, ג.

(7) מכות כג, סע"ב.

(8) זח"א קע, ב.

ד. ויובן כ"ז בהקדם ביאור הגדרת השפעת הצדיק על העיר בפרש"י, שגם בזה שינה מלשון המדרש, שבמדרש איתא „שבזמן שהצדיק בעיר הוא זיוה הוא הדרה יצא משם פנה זיוה פנה הדרה“¹², וברש"י מוסיף גם „הוא הודה“, ולא עוד אלא שמקדים „הודה“¹³ לפני „זיוה“ ו„הדרה“¹⁴ (וכן ברש"י רות לפנינו ליתא לתיבת „פנה הודה“¹⁵).

והנה כפי' תיבות אלו רבו הפירושים, אבל כיון שרש"י, פי' לתלמיד בן חמש למקרא, לא ביאר ופירט פירוש תיבות אלו, עכצ"ל שס"ל שמובן מלשונות הכתובים בתורה גופא – ועל הסדר, מן המאוחר אל המוקדם:

הדרה: הלשון „הדר“ מפורש בקרא – „והדרת פני וקו“¹⁷, שפירושו – בפשטות – לשון כבוד¹⁸. ועד"ז בנדר"ד, ש„בזמן שהצדיק בעיר... הוא הדרה“, כי כבודה של העיר הוא שיש בה דברים חשובים

(12) בילקוט לפנינו „הוא זיוה הוא שבחה הוא הדרה“ [וראה ב"ר הוצאת תיאודור-אלבק שם ב-חילופי נוסחאות – שרק לפי גירסא אחת ישנו ה' לשון „הודה“, וגם שם הוא לא בהחייב, „הוא הודה“, אלא לגבי יציאת הצדיק, „פנה הודה“].

(13) וכ"ה בדפוס ראשון, דפוס שני' וכמה כת"י רש"י (שתח"י). ובכמה כת"י רש"י (שתח"י) מתחיל ב„הוא זיוה“. ועד"ז בדפוס רומא.

(14) ובמדרש לקח טוב כאן „הוא זיוה הוא שבחה הוא הודה“.

(15) ברות רבה איתא גם „הוא הודה“, אבל מתחיל „הוא זיוה“, ואח"כ „הוא הודה“, וכן אח"כ „פנה משם פנה זיוה פנה הודה“.

(16) ראה במפרשי המדרש ומפרשי רש"י.

(17) קדושים יט, לב.

(18) וראה גם משפטים כג, ג ובפרש"י. וראה פרש"י ח"ש כד, סד.

(*) ובהמשך לשון רש"י „פנה משם“ איתא „פנה זיוה (ואח"כ) פנה הודה כו“.

ויקרים, וכשצדיק נמצא בעיר נעשית עי"ז עיר מכובדת, עיר שדר בה צדיק.

זיוה: „זיו“ הוא כמו „זיו השמש“, שפירושו – מלשון אור, אלא שאין זה האור עצמו, אלא רק זיו והארה שמתפשט ממנו להאיר לעולם. ועד"ז בנדר"ד, ש„בזמן שהצדיק בעיר... הוא זיוה“, כי ע"י הנהגתו הטובה ומעשיו הטובים, ה"ה מקרין אור וזיו על כל אנשי העיר, ו-לומדים ממעשיו כו'.

הודה: גם „הוד“ הוא מלשון אור (כמו זיו), כפי שמצינו בנוגע ל„קרני הודו של משה“¹⁹, ובלשון הכתובים „ונתת מהודך עליו“, „זה קירון עור פנים“²⁰ „פני משה כחמה, פני יהושע כלבנה“²¹, אלא שב-„הוד“ יש ענין נוסף לגבי „זיו“ – ש„קרן עור פניו“ פעל ש„ויראו מגשת אליו“²², שמוזה מובן, ש„הוד“ אינו „זיו“ סתם, אלא אור הגורם ליראה ופחד.

[וכמובן גם בפשטות: זיו החמה וזיו הלבנה אינם פועלים רגש של יראה ופחד, ואדרבה – נהנים מאורם, ואילו קרני הוד של משה – פעל שייראו מ-גשת אליו].

ועד"ז בנדר"ד, ש„בזמן שהצדיק בעיר הוא הודה“ – שנוסף על ה„זיו“ שמקרין על אנשי המקום להשפיע על הנהגתם, ישנו גם ענין של „הוד“, שמקרין אור כזה שפועל על אנשי העיר רגש של ביטול ויראה²³.

אמנם כ"ז הוא לפרש"י, שמפרש לפי פשטות הענין, ש„הוא הודה... זיוה...“

(19) פרש"י תשא לד, ל.

(20) פינחס כו, כ.

(21) פרש"י שם.

(22) תשא שם.

(23) ראה רא"ם וגו"א בפרש"י. יפה תואר (ובהשלם) לב"ר שם.

וכמדובר כמ"פ לאחרונה, אַז נאָך דעם ריבוי מופלג פון מעשינו ועבודתנו במשך כל הדורות, ובפרט נאָך דער עבודה פון רבותינו נשיאינו. . ביז די עבודה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו — האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע בירורים,

כולל אויך — דעם בירור פון „עשו הוא אדום“. . איז עשו שוין אינגאַנצן נתברר געוואָרן, ווי מ'זעט עס אויך אין דער הנהגה בזמן הזה (בגלות אדום) פון די אוה"ע וואָס שטאַמען פון „עשו הוא אדום“, בדרך מלכות של חסד (און אַזוי ווערט נתפשט די הנהגה אין נאָך מדינות, ווי מ'האָט געזען און מ'זעט בפרט לאחרונה) —

איז דאָך פאַרשטאַנדיק, אַז איצטער האַלט מען שוין באַ דעם מצב אַז דער גוף הגשמי און אפילו גשמיות העולם איז שוין אינגאַנצן נתברר ונזדכך געוואָרן, און איז אַ „כלי" מוכן אויף אַלע אורות וענינים רוחניים, כולל ובעיקר — אורו של משיח צדקנו, אור הגאולה האמיתית והשלימה,

. . . און די איינציקע זאָך וואָס פעלט איז — אַז אַ איד זאָל אויפגעפֿענען זיינע אויגן כדבעי, וועט ער זען ווי אַלץ איז שוין גרייט צו דער גאולה! מ'האָט שוין דעם „שולחן ערוך“, מ'האָט שוין דעם לויטן ושור הבר ויין המשומרי, און אידן זיצן שוין באַם טיש — „שולחן אביהם" (מלך מלכי המלכים הקב"ה), צוזאַמען מיט משיח צדקנו (ווי עס שטייט אין ספרים אַז בכל דור איז דאָ „א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח"), ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, און נאָך ארבעים שנה פון הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר

(1) וישלח לו, א.

(2) זח"ג לד, ב. הובא ונת' בלקוטי לר"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.

(3) ראה ברכות לד, ב. ב"ב עה, א. ויקר פ"ג, ג. ועוד.

(4) ברכות ג, סע"א.

(5) פ"י הברטנורא למגילת רות. וראה גם שו"ת חת"ס חו"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח).

וראה שד"ח פאת השדה מע' האליף כלל ע'. ועוד.

הדרה של העיר היינו השפעתו ופעולתו על יושבי העיר (ולכן מתחיל רש"י ב"ה הוד" כנ"ל):

אבל לפי המדרש, זה שהצדיק פועל בעיר „זיו והדר" („הוא זיוה הוא הדרה") לא קאי על הפעולה והשינוי בהנהגת אנשי העיר, אלא על זכות הצדיק — כפי שמסיים שם „לא דומה זכותו של צדיק כו" — והיינו מה שהצדיק מגין על העיר²⁴, וכן שבזכותו של הצדיק ישנן השפעות טובות וברכה וכיו"ב²⁵.

ה. ועפ"י מתורץ החילוק בין דברי המדרש ודברי רש"י: לפי פרש"י ה' מדובר הוא ע"ד השפעתו ופעולתו הצדיק על הנהגת אנשי העיר ומעשיהם, ולכן אין צורך לתרץ זה שנשארו יצחק ורבקה — שהרי מפורש בפרש"י בהמשך הכתובים כאן בנוגע ליצחק „שכהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת"²⁶, וכיון שיצחק ה' „כלוא בבית", לא בא במגע עם אנשי העיר לפעול שינוי בהנהגתם, להקריז עליהם מאורו וזיוו וכיו"ב (אף שמוכן שזכותו מגינה על העיר).

[ובנוגע לרבקה, הרי נוסף לכללות הענין ד„כל כבודה בת מלך פנימה"²⁷, י"ל שהיתה צריכה להמצא במחיצתו של יצחק, במשך כל הזמן, כיון ש„כהו עיניו",

(24) ויש לומר, שלפרש"י דבר זה שזכות הצדיק מגינה על עירו וכו' כבר ידעינו ממעשה סדום (וירא ית, כו ואילך). ובמילא לא מתאים כ"כ לומר בשי"ת כות לזכות הצדיק שעל העיר „מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם" (אע"פ ששם מדובר בעשרה צדיקים ויותר, וכאן — אפילו בנוגע לצדיק אחד).

(25) ראה פ"י אב"א הנ"ל (הערה 7) על ב"ר שם (הובא גם באמרי שפר על פרש"י כאן). נזר הקודש השלם לב"ר שם.

(26) כח, יג.

(27) תהלים מה, יד.

כדי לשמשו ולסייעו כו' (דבפשוטו עש' תה זאת רבקה²⁸).

משא"כ כשמדובר בהגנה על העיר או השפעות הטוב והברכה, הרי כשנמצא יצחק בתוך העיר, אפילו במצב ד„כלוא בבית", ה"ה משפיע בעיר, ואדרכא, להיותו נמצא במצב של „כהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו" — „יחד הקב"ה שמו על יצחק"²⁹ (אע"פ שלא מצינו במקרא שיחד שמו על צדיקים בחייהם לכתוב אלקי פלוני³⁰) — הרי פשיטא שגדלה זכותו של יצחק ביותר להביא הגנה וכל השפעת טוב להעיר שדר בה.

ו. ע"פ כל הנ"ל יש לבאר החילוק בין פרש"י בפרשתנו ופרש"י ברות:

בפירושו ברות „מגיד שיציאת צדיק מן המקום ניכרת ועושה רושם, פנה זיוה פנה הדרה פנה שבחה של עיר", הכוונה בעיקר על ההגנה וההשפעה שבעיר (ע"ד פירוש המדרש כאן), ולכן לא הקדים פרש"י שם „פנה הודה", ולאידך גיסא מוסיף „(פנה) שבחה של עיר", שבוזה מדגיש שאין המדובר (כ"כ) בפעולה והשפעה על הנהגת אנשי העיר, אלא ב„שבחה" של העיר, שע"י יציאת צדיק פנה שבחה של העיר.

משא"כ בפרשתנו כוונת רש"י (כנ"ל) להשפעת הצדיק על הנהגת ומעשי אנשי העיר, וזהו שמסיים כאן „וכן ותצא מן המקום האמור בנעמי ורות", וכוונתו כאן הוא לזה, שיציאה של נעמי ביחד עם

(28) שאף שהיו לו רועים לצאנו ועבדים לטפל ברכושו וכו', לא מצינו שיה' ליצחק עבד ע"ד אליעזר עבד אברהם, ובפשוטו תפקיד חשוב כזה, לטפל ביצחק באופן אישי, לא ה' ניתן לסתם עבד.

(29) פרש"י פרשתנו שם.

רות פעלה ש, פנה הודה . . זיוה . . הד-
רה, שהרי רות דבקה בחמותה (למרות
שהיתה בתו של מלך³⁰) והלכה ל-
התגירי, ודבר זה השפיע על אנשי
המקום, ולכן ע"י יציאתה של נעמי עם
רותי, "פנה הודה וזיוה והדרה".

[אבל בפירושו ברות, שפשטות הכ-
תוב, ותצא מן המקום" קאי על נעמי, אין
לומר בנוגע אלי, "הוא הודה כו" (באופן
הפועל יראה וביטול על אנשי המקום)³²,
שהרי יציאתה מא"י ביחד עם בעלה לא
הי' דבר רצוי, והיתה הנהגה היפך יראת
השם. אלא ש"מ"מ שייך לומר שזכות
מעשי הטובים הגינה וגרמה להשפעת
ברכה במקום, באופן שביציאתה פנה
זיוה הדרה ושבחה של העיר].

ז. מיינה של תורה³³ שבפירוש רש"י:

ידוע מ"ש באור החיים³⁴ שהכתוב
ו"יצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" הוא
רמז על ירידת הנשמה בגוף³⁵, ד"באר
שבע" קאי על שורש הנשמה למעלה,
ו"חרן" קאי על עולם הזה ("חרן" ע"ש
חרון אף של מקום (בעולם)³⁶). ודוקא
ע"י ירידת הנשמה בגוף, וילך חרנה",

(30) פרש"י רות שם, ב.

(31) ראה פרש"י שם, יט ותלכנה שתיהם, כיון
שנתנה דעתה להתגיר הושה אותה הכתוב לנעמי".

(32) ובפרט שבאשה (נעמי) לא מתאים כ"כ ענין
ההשפעה מצד הנהגתה כו' בכללות העיר, דכל
כבודה בת מלך פנימה (כנ"ל בפנים), משא"כ בנוגע
לרות, שגור בתו של מלך הוא דבר מפורסם כו'.

(33) היום יום טז שבט.

(34) פרשתנו כח, יד. הובא ונתבאר בקיצורים
והערות לתניא ע' נו. ד"ה יוצא תריל (סה"מ תריל
ע' כט).

(35) ועד"ז על ירידת בני בגלות – ראה זהר
ריש פרשתנו קמז, א. שם כג, ב (הובא באוה"ת
פרשתנו (כרך ה) תתנד, א). ב"ר פס"ח, יג. של"ה
פרשתנו רצב, ב.

(36) פרש"י ס"פ נח.

וכיון שכן, ברור שבזכות היציאה
עצמה, ראוי כאו"א מישראל לכך ש-
הקב"ה יחזירו למקומו האמיתי, "ושבתי
בשלום אל בית אבי והי' הוי' לי
לאלקים וגו'"⁴³, בגאולה האמיתית וה-
שלימה על ידי משיח צדקנו, תיכף ומיד
ממש.

(משיחות ש"פ ויצא תשכ"ה, תשמ"ח)

(לקו"ש חז"ל ע' 119)

דכיון שכאשר הצדיק הוא בעיר – "עיר
אלקינו" – "הוא הודה הוא זיוה הוא
הדרה", שכל מציאות הנשמה היא מה
שהיא נהנית מזיו השכינה⁴¹ ויש לה
אהבה ויראה מאלקות, וע"י יציאתה
מ"עיר אלקינו", פנה הודה פנה זיוה פנה
הדרה⁴¹ – הרי שעצם יציאת הנשמה
משרשה ומקורה ("באר שבע") היא
מסירת נפש ולכן "עושה רושם"⁴².

(40) רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב. מברכות יז,

א.

(41) ראה תניא פל"ז (מח, סע"א).

(42) ויש לומר שזהו שרש"י מסתייע, וכן ותצא
מן המקום האמור בנעמי ורות, דשם אין המדובר
ביציאה מא"י לחו"ל (כבפרשתנו בנוגע ליעקב) –
שהיא ע"ד יציאת הנשמה משרשה ומקורה וירידתה

בשורת הגאולה

נ.

דעם ענין שהזמן גרמא בדורנו זה ובזמננו זה – די גאולה
האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ווי גערעדט מערערע מאָל
לאחרונה, אַז איצט האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים און
מ'דאַרף נאָר מקבל זיין פני משיח צדקנו בפועל ממש.

... על אחת כמה וכמה בדורנו זה ובזמננו זה – וואָס לויט די
סימנים אין חז"ל (אין מס' סנהדרין, אין מדרשים ובכ"מ) האָלט מען
שוין באַ דער גאולה ממש,